

АБОНАМЕНТЪ:

За България год. 20 л.
6 м. 12 л.
За странство . 40 л.

Единъ брой 20 стот.

ДОБРУДЖА

Органъ на централния добруджески съветъ

Органъ на централния добруджески съветъ

ЗА ОБЯВЛЕНИЯ
се плаща по споразумение.

Адресъ:

ул. „Левски“ № 16
Телефонъ № 196Излиза
сряда и събота.

Реклама не се връща.

Д-ръ И. С. Кюстенджалевъ.

Гдѣ е невъзможността.

Има единъ въпросъ, по който всички бѣха увѣрени, че въ мирната конференция, както и всрѣдъ общественото мнѣние на самата Ромжия, не ще има двѣ мнѣния. Считаше се, че възвръщането на южна Добруджа, отнета отъ България съ Букурещкия договоръ, е извънъ всѣко разискване. Дотолкова правото е очевидно на българска страна.

Още когато южна Добруджа бѣ откъсната отъ България, въ Ромжия се изказаха мнѣния противъ тази неправда, прѣдначена да влоши за винаги отношенията между двѣтѣ съседни страни. И отъ тогава въ ромжиската преса, и особено въ частни разговори, ромжиски политици сѣ признавали, че за възстановяването на доброто съседство между България и Ромжия неминуемо е повръщането на тая българска земя. Богата земледѣлска областъ, населена въ болшинството си отъ българи и едва отъ нѣколцина ромжии, тази областъ не означава нищо за Ромжия, нищо не я свързва съ нея, нито економически, нито етнически, нито политически или исторически. Тя може да бѣде за Ромжия само една колония, една земя за експлоатация, една — да си послужимъ съ думитѣ, които Лакустану казваше въ 1878 год. — зинала рава въ тѣлото на тази страна, източникъ на тероръ, тревоги, вълнения, на въпиющи неправди.

Въ букурещкитѣ прѣговори отъ 1918 год. въпроса за южна Добруджа не съществуваше — никакво възражение отъ никакво естество не се повдигна около него. Даже издаваната тогава въ Молдава свободна ромжиска преса не поддържаше, че надъ тази областъ Ромжия може да има нѣкакво право.

Едва сега, напоследѣтъ успѣхътъ на Ромжия да си присѣдини обширни територии направи да нарастне нейния апетитъ и алчността за чужди земи става за нея истинска неизлѣчима болестъ.

Но, при все това, самиятъ начинъ, по който се поддържа искането за южна Добруджа, аргументитѣ, съ които го поддърпа пресата, показватъ колко чужда е тази областъ за Ромжия.

Телеграмитѣ, които съобщаватъ за съдбата на южна Добруджа обикновено сѣ възпроизведени безъ коментарии. Надменнитѣ официози, които заплашватъ отъ врѣме на врѣме странното вдѣхновение да насочватъ великитѣ народи противъ върховния съветъ на мирната конференция, който си билъ узурпирвалъ права, които нѣма, естествено тѣ да подхвърлятъ сентенциозни фрази противъ насъ. Едва сега, обаче, въ рѣшающия

часъ тѣ изнасятъ своята тежка артилерия.

„Ендепандасъ Румѣнъ“ и „Универсулъ“ посвещаватъ на южна Добруджа уводни статии, въ които личатъ кукли и дрѣзки аргументи. Ние даваме въ тоя брой на друго мѣсто съкращение отъ едната и изцѣло възпроизвеждаме другата, за да се види всичката правдота на аргументацията отъ ромжиска страна. Като се отстранятъ измислицитѣ на статията отъ „Универсулъ“ и незащитенето на статистическитѣ указания и на историческитѣ факти, останалото се свежда до единъ аргументъ — юмручното право, нахалното право на днешната сила, която авторътъ на статията — не напразно той носи гръцко име — нарича съ името „права“, „право“ или „истина“.

Пасажътъ, въ който „Универсулъ“ разказва, защо Европа ужъ е дала на Ромжия южна Добруджа, въ 1913 г., е пропитъ отъ самохвалство, което достига до цинизмъ. Ако нѣщо е допринесло въ голѣмъ размѣръ за избухването на европейската война, то е неправдата на Букурещкия миръ. А да говори за варварщина и цивилизация страната, която Съглашението е принудено да заплашва съ скъсване на сношенията и съ морски демонстрации за да я вразуми, страната на интерниранитѣ потушения на селскитѣ движения отъ 1907 година, — това е самозаблуда, ако не нѣщо по-лошо. Пасажътъ за спорове около южна Добруджа въ букурещката мирна конференция и заплашване отъ българска страна е новоскроена измислица. Она пъкъ за економическата цѣл стѣ на Добруджа и за историческитѣ обстоятелства е въ наша полза, тъй като исторически и економически винаги Добруджа е съставлявала едно нераздѣлно цѣло съ България — и като свободна, и като заробена отъ турцитѣ — изключая краткия периодъ отъ 1878 г. до сега.

Аргументътъ, че на Ромжия не е дадена тимошката долина, защото не може да се отнеме отъ съюзницата ѝ Сърбия, е чуденъ. Ромжиятъ повдига тимошкия въпросъ не защото населението отъ тая областъ ги иска, а за да иматъ една карта повече при подѣлата на Бизатъ и на другата плячка. И послѣ, въпросътъ, дали Ромжия е единъ съюзникъ подобенъ на Сърбия, подлежи винаги на разискване. Въ самата ромжиска преса ежедневно Братияну е нападанъ за неговото двуличие, за сключването на Фокшанското примирие, за сепаративния миръ съ централнитѣ сили и сега за кокетничепето съ Германия и неприличното държане спрямо нѣкои велики сили. Съ сключване на Букурещкия миръ отъ 1918

год., който е дѣло на г. Братияну, тъй като самъ г. Маргилманъ призна че е останалъ въ окупирана Ромжия и че е приелъ да състави кабинетъ по указание на шефа на либералната партия и затова договорътъ отъ 1916 г., сключенъ отъ г. Братияну съ нѣколко велики сили отъ Съглашението е падналъ, Ромжия нѣма право да се основава на него за да задържа нашата Добруджа, завладѣна съ насилие.

Остава, както казахме, отъ всичката тази вяла и неискрена аргументация само аргумента на силата. Отъ всичкитѣ принципи, въ името на които великитѣ сили днесъ даруватъ Европа съ миръ, ромжиското становище не възприема нито единъ и, като сочи на своето накрънено честолюбие, обявява, че не ще може да се прокара рѣшението, което би възвърнало южна Добруджа на България. Велика Ромжия не ще може никога да допусне тая чудовищностъ.

За щастие, обаче, онова иманентно правосъдие, за което споменава и „Ендепандасъ“, стои по-всичко надъ ромжиската империалистична мания, и Европа, а не Ромжия е неговиятъ носителъ. Великитѣ сили не ще допуснатъ, щото Ромжия да извърши една чудовищностъ, като си създаде колония въ самата Европа съ земя откъсната отъ живото тѣло на единъ жизнеспособенъ народъ.

Да остане южна Добруджа въ ромжиски ржѣтъ, ето кое е невъзможно нѣщо.

Ромжиски порядки въ Добруджа.

На 20 августъ т. г. шефътъ на Трубчуларската секция призовалъ жителъ отъ с. Трубчуларъ, Куртъ-Бунарска околия, Вѣлю Атанасовъ, 30 год., земледѣлецъ-скотовъдецъ и му казалъ, че го викатъ добришкитѣ военни власти като дезертьоръ отъ ромжиската армия. Атанасовъ заявилъ на шефа, че той никакъ не е взетъ и не е служилъ войникъ въ тѣхната армия и слѣдователно не могатъ да го считатъ за дезертьоръ, обаче, споменатиятъ шефъ не вземалъ подъ внимание протеста на Атанасова и заповѣдалъ на жандаритѣ си да го откаратъ въ Екизченската секция, Добришка околия. Щомъ пристигнали въ тая послѣдната секция, културнитѣ влашки стражари, които сѣ били на брой 12, за добръ дошли, започнали да нагубуватъ, да псуватъ по влашки жертвата си и започнали да го биятъ по релъ, кой съ дърво, кой съ сопа, кой съ плѣсница и пр. Ако и да е искалъ да се оправдава нещастиятъ Атанасовъ, че не е виновенъ въ нищо, палачитѣ жандари продължавали да го биятъ най-немилоостиво. На слѣдующия денъ шефътъ на Екизченската секция, заедно съ двама жандари, вързали на Атанасова ржѣтъ и го подкарали за слѣдующата близка Каранелитска секция. Като умаломощенъ отъ нанесения му побой, В. Атанасовъ нѣмалъ физическа възможностъ да пхтува пѣтъ и поминалъ да му условятъ каруца на негова смѣтка, обаче, шефътъ не се съгласилъ и го подкарали бѣшецъ за с. Кара-Пелитъ, където една съ послѣдни усилия е пристигналъ. Още не седналъ да си отпочине, кара-пелитскитѣ палачи-жандари почнали да го псуватъ по влашки и биенето се повторило сѣщо както и въ Екизченската

секция. Слѣдъ като прѣнощувалъ на гола и влажна земя безъ покривка, отъ тамъ билъ откаранъ съ послѣдни сили въ слѣдующата секция въ с. Чамурлий, където тамошниятъ шефъ на секцията билъ за щастие хуманенъ човѣкъ и не допусналъ да биятъ Атанасова. На слѣдующия денъ откарали тоже подъ стража Атанасова за Добричъ, където слѣдъ 5-дневно арестуване и ежедневно биене и чистене нужницитѣ имъ го освобождаватъ, но не безъ рушветъ. Освобождаването му станало слѣдъ като се явилъ при него чиновникътъ при канцеларията Иванъ Боеро, като прѣдложилъ на Атанасова да даде 1000 лева, 10 кило гѣлна и 10 кил. сирене, на което тоя послѣдниятъ се е съгласилъ. Въ това врѣме Атанасовъ праща писмо на домашнитѣ си и всичко бива доставено и прѣдано на образования полицай Ив. Боеро, а нещастиятъ В. Атанасовъ бива освободенъ, слѣдъ което му даватъ билетъ да се яви слѣдъ 12 дни въ Добричъ за да го ограбятъ повторно. Тоя билетъ го взема отъ ржѣтъ на Атанасова трубчуларскитѣ шефъ веднага слѣдъ завръщането на Атанасова въ с. Трубчуларъ съ прѣдупрѣждение да се яви сѣмъ слѣдъ 12 дни въ Добричъ. Като разбира В. Атанасовъ, че не ще го оставятъ влашкитѣ власти на спокойствие и гледатъ да го ограбятъ, принудилъ се да избѣга съ семейството си въ България.

Такива случаи не сѣ единствени въ тоя окупиранъ отъ варваритѣ влашки край. Тамъ напоследѣтъ, за да ограбятъ мирното население, въвели сѣ шефове и жандаритѣ едно ново влашко изобрѣтение, именно: по-нощно блокиратъ къщитѣ на по-богатитѣ селяни, подъ прѣлогъ, че искатъ да ги закаратъ съ каруцитѣ имъ на ангария. Уплашенитѣ селяни, опасявайки се да не ги откаратъ залъ Дунава, каквито има вече мнозина откарани въ невзвѣстностъ, прѣдлагатъ подкупи, каквито шефове и искатъ и, ако имъ дадатъ 1000 — 2000 лева, биватъ освободени отъ ангария и прѣслѣдвания, макаръ че подобни ангарии сами шефове и жандаритѣ назначаватъ. Не стига това, а напоследѣтъ ставатъ голѣми кражби на добитѣкъ отъ пограничнитѣ български села отъ организирани въ Добруджа отъ шефове банди. Тѣй на 31 августъ сѣ прѣминали отъ Добруджа крадци и прѣзъ нощта сѣ откраднали отъ селото Бурханларъ 36 коня, отъ Бешъ Тепе 8 коня, отъ Къжалджиларъ 6 коня, отъ село Дерая-къой 8 коня и пр. и мнозина отъ селенитѣ се чудятъ какво да правятъ безъ добитѣкъ.

5. IX. 1919 г.

С. Г.

Ромжиската реквизиция въ Унгария.

Споредъ чуждитѣ вѣстници, върховниятъ съветъ е пратилъ до ромжиското правителство телеграма, съ която се иска отъ него да даде списъкъ на всички реквизирани и конфискувани нѣща, извършени отъ ромжиската армия въ Унгария. Стойността на тѣзи реквизиции и конфискувани нѣща щѣла да бѣде спадната отъ обществението, което Унгария има да дава. Ромжия отговорила веднага, че е готова да даде искания списъкъ, но че конференцията не бива да изпуща изъ прѣдъ видъ обстоятелството, какво ромжискитѣ войски въ Унгария сѣ били подъ командата на съюзнички офицери. Въ сѣмъ смисълъ говори и Братияну въ телеграмата си до конференцията, въ която телеграма той изказва своето очудване отъ поведеніето на върховния съветъ, тъй като той именно е искалъ отъ Ромжия да окупира Унгария.

Животът в Добруджа.

Дончо Добрев, 25 год., от село Краново, околия Силистренска, напуснал селото на 23 август н. г., разказва:

Ромжиската администрация се е развила. Положението на населението е плачевно, режимът непоносим, животът невъзможен. Всичко е прѣдано в ръцѣта на жандармитѣ. Съвонѣтѣ своеволия и произволи тѣ сж вселили ужасъ и трепетъ въ срѣдѣ населението. Никаква съвѣсть и човѣщина нѣма въ тѣхъ.

Никаква оправия, редъ, справедливостъ не сжществуватъ. Никаква отговорностъ нѣма за тѣхъ. Висшнѣ власти сж ги оставили напълно свободни въ дѣлата имъ, за да могатъ по какъвто и да е начинъ и поусѣбно да вършатъ своята цивилизаторска дѣйностъ и миротворство, което ще рече: безправие, безчестие, потисничество, анархия, грабежъ и прокуждане на населението. „Нѣма мѣсто за неромжнѣ въ земитѣ, които Ромжнѣ владѣе. Идете въ България, идете къ дѣто щете, но тукъ не може да стоите“. Съ тия думи често пѣти ромжнѣ жандарми се обръщатъ къмъ населението. Тѣ достатъчно добръ показватъ, какво поведение е усвоило ромжнѣ правителство къмъ добруджанцитѣ. Но нима може да очакваме нѣщо по-добро отъ тия, които не се спрѣха прѣдъ нищо, за да лишатъ отъ имотъ, да убиятъ националното чувство, да прокудятъ добруджанцитѣ прѣзъ четиригодишното си владѣние на сѣверна Добруджа? Нима може да очакваме нѣщо по-добро отъ тия, които своя потиснически режимъ въ сѣверна Добруджа санкционираха съ изключителни закони още щомъ додоха въ нея, защото намѣриха едно будно и многобройно население, което свето пазѣше своята българщина и които въ 1914 година сториха сжщото въ южна Добруджа? Нима може да очакваме правда, милостъ, закрила и защита отъ тия, които прѣзъ 1916 година отвлѣкоха 25 хиляди българо-добруджанци и 5 хиляди мюсюлмани въ Молдова, дѣто отъ бой, изтезания и мизерия много хиляди оставиха коститѣ си тамъ? Може ли? Не! Днешното положение е продължение на това, което сжществуваше Добруджа отъ 1878 година. Нѣщо повече, сега е дадена още по-голяма свобода на своеволията, и прѣстѣжността.

Отъ деня, когато ромжиската администрация стѣпи въ Добруджа, започна се едно слѣдъ друго едно отъ друго по-отарателни неистовства. По-бонща, грабежи, изнудвания, арести, своеволия, произволи — всичко се тури въ ходъ. Най-дребнитѣ и невинни нѣща ромжнѣ административни власти използватъ като претекстъ за гонение. Често пѣти за удостоверяване на своитѣ измислици за прѣстѣпления ромжнѣската властъ си служи съ хора наивни, прости, малодушни или безхарактерни. Азъ, както и още нѣколко души мои съседни, а именно: Гочо Илчевъ 25

год., Маринъ Вайковъ 25 г., Димо Нуцовъ 25 г., Руси Ивановъ 28 год., Димо Костовъ 30 год., Колю Пѣевъ 30 год., и Юрданъ Георгевиъ 23 год., бѣхме непрѣстанно търсени отъ ромжнѣската властъ. Последнитѣ четирима ги търсѣха, подъ прѣлогъ, че били обрнали нѣкой си ромжнѣцъ, което е чиста измислица. Цѣлото село протестираше противъ това своеволие и за свѣдѣтелствуваше, че тѣ сж невинни, но жандармитѣ не искаха и да знаятъ. Тѣ бѣха си нагласили лъжесвѣдѣтели, а именно: Тодоръ Колевъ 50 год., синовѣтъ му Колю 28 год., Михаилъ 22 г. и Жеко Инглиза. Последниятъ е прѣселникъ отъ друго село, жена му е ромжнѣка. Тѣ всички сж извѣстни като платени на ромжнѣ агенти и цѣлото село ги прѣзира. Останалитѣ пѣкъ ни търсѣха за войници. Ние всички сме служили въ българската армия. Търсѣха ни усилено. Съселенитѣ ни съжелваха и не изпускаха случай да за свѣдѣтелствуватъ въ наша полза, но всичко напразно. Принудихме, се да се криемъ изъ гората. Дълго врѣме живѣхме при така наречената „Маркова канара“. Но споменатитѣ вече ренегати ни забѣлзватъ къдъ се криемъ. На 21 августъ н. г., по четири часа и половина, тогава при насъ не бѣше само Димо Нуцовъ, ние бѣхме нападнати отъ една тѣпла отъ около 40 жандарми и 8 горски. Както спѣхме, безъ да извикатъ, тѣ даватъ единъ залпъ върху насъ. Ние спѣхме на открито. Гочо Илчевъ, Колю Пѣевъ и Юрданъ Георгеви бѣха убити. Слѣдъ това жандармитѣ извикаха „стой“ и дадохъ другъ залпъ. Ние бѣхме се разбѣгали. Иванъ Русевъ бѣ раненъ въ дѣсниа кракъ. Тѣмнината ни помогна. Не ни видѣха на къдъ се разбѣгахме, а Руси Ивановъ, раненъ, почна да се търти прѣзъ съседната нива съ царевича, додѣто стигна до близкия пътъ. Слѣдъ това, по сжщата дѣра се връща назадъ и скрива въ гурлука отъ дивъ конопъ. Вдигната бѣ една потеря отъ жандарми, горски, селени на брой около 100 души да го намѣрятъ, но не успѣватъ. Вечерта, тѣтрейки се, той се отдалечава отъ това мѣсто на около 150 крачки и се скрива въ друга нива. Ние бѣхме на всѣкъдъ въ селото търсени, но за щастие не ни намѣриха. Въ сѣбота Димо Нуцовъ, Димо Костовъ и Руси Ивановъ трѣгнахме за насамъ.

Сега Руси Ивановъ е въ варненската държавна болница на лѣчение, раненъ е тежко, костта на дѣсниа му кракъ е счупена.

Иоханъ Цетникъ, нѣмецъ отъ гр. Добричъ, на възраст 30 години, работникъ въ депото на гара Добричъ, до когато гарата се е заемала отъ българскитѣ желѣзничарски власти, подавикъ български, запасенъ войникъ отъ българската армия, въ първитѣ дни на мѣсецъ августъ е билъ арестуванъ въ компания де жандарми. Казали му, че ще бжде изпратенъ въ нѣкой ромжнѣски полкъ да служи. Подъ никакво внимание не се взема обстоятелството, че е

билъ български войникъ. Държанъ е билъ два дѣна и извънредно немилостивно битъ. Слѣдъ това изпратенъ билъ пъша до Геленджикъ, отъ дѣто съ желѣзницата откаранъ билъ въ Меджидие. Отъ тамъ пъшъ до Кюстенджа. По пътя и изъ секциитѣ е билъ много битъ. Въ Кюстенджа стоялъ два дѣна. Изпратенъ билъ подъ конвой за Питещи. Тамъ, обаче, полкѣтъ, въ който трѣбвало да постѣпи, нѣмало го. Върнатъ билъ въ Букурещъ. Тукъ отъ побой и изтезания паялъ боленъ. Въ полка, именно 28 полкъ, стоялъ само два часа. Още сжщия дѣнь, 18 августъ постѣпилъ въ болница и стоялъ до 26 с. м.

Дали му билетъ да се върне дома. На 29 сжщия мѣсецъ пристигналъ въ Добричъ. Явилъ се въ черкулъ де рекрутаре. Но какво било очудването му когато му съобщили, че билета, който му е билъ даденъ въ болницата, не е билъ добъръ. Искали да го арестуватъ, но за щастие, не направили това. Да остане повече дома не било възможно, щото трѣбвало да стане жертва на натрапенитѣ попечители на Добруджа и той на 31 августъ избѣгва за България. Нещастникътъ отъ изтезанията, боя и мизерията, на които е изложенъ, прилича на мъртвецъ.

Нови произволи въ Добруджа.

На 2. т. м. сутринта ромжнѣскитѣ префектъ въ Добричъ, съ една комисия отъ ромжнѣски чиновници, е пристѣпилъ къмъ официално приемане на българскитѣ училища.

Той е съобщилъ на директора на непълната гимназия, че последната се закрива и, че се оставятъ само помѣщения за 400 дѣца въ основното уще. Останалитѣ трѣбва да се запишатъ и постѣпаватъ ромжнѣскитѣ. Проектирали сж ромжнѣтъ да прѣнесатъ кюстенджанската гимназия въ Добричъ и по тоя начинъ да насаждаатъ своята култура въ тоя чисто български край.

И тая постѣпка на ромжнѣтъ на ново показва на цѣлъ свѣтъ, че тѣ сж си турили за цѣлъ съ всички срѣдства да изпѣдятъ мирния български елементъ обитаващъ Добруджа и намѣрятъ претекстъ да конфискуватъ имоти на мѣстото на които да колонизиратъ ромжнѣ отъ стара Ромжнѣ.

За тоя новъ произволъ на ромжнѣтъ се протестира прѣдъ окупационнитѣ съглашенски власти и прѣдставителя на Съединенитѣ Щати.

По-долу прѣдаваме точния текстъ на телеграмата-протестъ.

Ние вѣрваме, че съглашенскитѣ прѣдставители въ Добруджа и България не ще останатъ равнодушни прѣдъ тоя крупенъ произволъ, а ще донесатъ на своитѣ правителства и конференцията истинското положение на въпроса.

Негово Прѣвзходителство Пълномощния М-ръ на Сѣверо-Американскитѣ Съединени Щати.

Ромжнѣскитѣ власти забраняватъ отварянето на българскитѣ народни училища, които сжществуваша прѣзъ миналата учебна година въ Южна Добруджа. Около 240 български първоначални училища въ селата сж закрити вече и учителитѣ протѣдени. На 3 септември т. г.

ромжнѣскитѣ власти въ Добричъ затворили българската непълна гимназия въ града и три първоначални училища, заели училищнитѣ здания, цѣлата училищна покщнина и всички помагала. Повече отъ 25,000 български дѣца въ Южна Добруджа съ насилнишки мѣрки се заставятъ да постѣпятъ въ ромжнѣскитѣ училища, въпрѣки молбитѣ и протеститѣ на тѣхнитѣ родители, които искатъ да учатъ дѣцата си на своя роденъ езикъ.

Въ единъ моментъ, когато конференцията на мира прави благородни усилия да осигури черковно-училищнитѣ права на малцинствата въ всички държави на Изтокъ, ромжнѣската властъ отказва на българското население въ Добруджа да се учи и моли на своя роденъ езикъ и съ насилни се мжчи да го денационализира.

Централниятъ Добруджански Народенъ Съвѣтъ протестира противъ това поведение на ромжнѣската властъ и моли ваше прѣвзходителство да направите потребнитѣ разпореждания да се отворятъ всички български училища, които сжществуваша прѣзъ миналата година въ Добруджа, да се повърнатъ всичкитѣ имъ имоти и покщнина, взети отъ ромжнѣскитѣ власти и да не се правятъ никакви прѣчки на българскитѣ учители тамъ, 444.

(Подп.). Подпр.: А Люцкановъ. Главенъ Секретаръ: Ант. Борлаковъ.

Съ кого сме.

„Фарулъ“ чрѣзъ подписа на г. Романъ пише, че българскитѣ народъ билъ се произнесалъ за централнитѣ сили прѣди обявяването на войната. И до това заключение той достига като привежда броя на депутатитѣ отъ политическитѣ партии, които тогава сж били за война — радослависти, тончевисти и петковисти. Той намира, че демократитѣ били антантофили въ 1915, но отпослѣ — въ 1918 се измѣнили; данковиститѣ били безъ значение, а народняцитѣ били непостоянни. За единствена антантофилска партия „Фарулъ“ счита земеделѣцката партия на Стамболийски, обаче, тя била сведена до мълчане и бездѣйствие съ арестуването на нейния шефъ, който заплашилъ царя, че рискува трона и главата си, ако обяви война на антантата.

Нашиятъ народъ, обаче, не е билъ за централнитѣ сили, а за своето обединение. И по-рано, както и сега, всички желаемъ само едно — обединението на всичкитѣ части отъ българското тѣло, което днесъ се намира разпокъсано и заробено отъ лакомѣ и жестоки съсѣди.

Нека „Фарулъ“ види съотношението на партиятъ въ новия парламентъ, за да се увѣри, на какво мѣние е народа у насъ.

„Българанъ“

е единственото седмично хумористично списание у насъ. Въ него сж ангажирани най-виднитѣ художници и хумористи. Издаването му е гарантирано. Абонаментъ: годишно 40 лв., за 6 мѣци 20 лв. Адресъ: ул. „Бенковски“ 22 — София.

Въ ноктатъ на ромжнѣското правосѣдие*).

(Лични патила на единъ добруджанецъ отъ ромжнѣскитѣ зандани).

17 декември 1918 год., фаталенъ дѣнь, ромжнѣскитѣ тайни агенти ме подухнаха и арестуваха въ Букурещъ, тъкмо когато си бѣхъ подготвилъ почвата за бѣгане. Заобиколенъ отъ 3 жандарми и единъ подпоручикъ Т. И., прѣдателя, — нѣмаше какво да правя, концитѣ бѣха заплѣтени, — прѣдадохъ се.

Заведенъ въ „Politia de Siguranta a Statului“ (тайната държавна полиция) и прѣдставенъ на дежурния пристаъ, тоя, щомъ дочу името ми, подскочи отъ стола и като бѣсенъ взе да се пѣни насрѣща ми и да ме нарича

*) Безъ никакви промѣни помѣстваме тѣзи впечатления, цѣнии за запознаване съ нравитѣ и привичкитѣ въ държавата, която се прокламира за стражъ на културата въ източна Европа. (Бѣл. ред.)

„Faimosul mare revolutionar bulgar si mare terorist“ (фамозниятъ български голѣмъ революционеръ и терористъ). Веднага заповѣда да ме обискиратъ и по най-грубъ начинъ ми взеха 20,000 леи въ книжни пари и 16,000 леи въ бонове, сребрѣненъ часовникъ, златенъ прѣстенъ и други важни частни мои книжа. Отъ тѣхъ получихъ обратно само 5,000 леи, а другитѣ отидоха за „Богъ да прости“.

Когато ме водѣха къмъ полицията, изъ пътя имахъ доста врѣме да изямъ открития си листъ, издаденъ отъ армия и една попълнена квитанция отъ народо-спомогателния фондъ „Добруджа“, която за нещастие бѣ останала въ джеба ми.

Като ме обраха добръ, съ 5 — 6 приклада въ гърба бидохъ хвърленъ въ тайнитѣ изби, гдѣто само единъ Богъ би можалъ да види нещастieto ми и само той да ме избави, защото тукъ човѣшката сила прѣстава да има влияние, и нито човѣшкиятъ умъ не би си въобразилъ такива нови инквизиторски измислици и то въ срѣдата на

една държава, която има претенции за култура, и още се гордѣе и ерижира като ръководителке и примѣръ на балканскитѣ държави, за които не изпуска удобни моменти да ги нарича варвари и пр., епитети, които само въ обилния съ грубости ромжнѣски рѣчникъ се намиратъ.

Затворенъ бѣхъ въ една клетка-дулапъ, гдѣто другояче е невъзможно да се стон, освѣтъ на крака, а за дишане имахъ една дупка прѣдъ устата. Слѣдъ 3-дневно стоене се смилиха и ми туриха необходимитѣ окови на ръцѣтъ и краката и ми дадохъ 200 гр. черенъ, сухъ и мухлясалъ хлѣбъ, безъ вода. На 4-я дѣнь, слѣдъ голѣми и плачевни молби, позволиха ми да пия вода и благоволиха да ми наложатъ 4 приклада въ гърдитѣ, като заплаха за изпитата вода. Тѣй че много скжпо заплатихъ 1/4 литъръ вода, като да бѣ нѣкой хашишъ изнамѣренъ отъ цѣлкъвъ китайски алхимикъ.

За по нужда трѣбваша молби и пакъ молби, а послѣ — бой, бой и пакъ бой. Изтече една седмица въ най-тежкитѣ

морални мжчи, когато ме извадиха отъ моята гробница и затѣриха въ единъ салонъ съ разни прѣградки и скамейки. Поставиха ме на единъ по-високъ постаментъ, отъдѣто видѣхъ повече отъ 100 дедективи, наредени въ чинове като ученици, че ме гледатъ.

Питаха ме за името и занятието. Единъ ме оставя, другъ ме взема, — сжщо като вълкъ, попадналъ между лоши овчарски кучета. Замайналъ се обръщахъ да отговарямъ ту на лѣво, ту на дѣсно, напредъ и назадъ; разбрахъ, че ме фотографиратъ въ всички пози. Фотографираха ме и съблѣченъ. Взеха ми жгѣла на главата и си положихъ цѣлата ржка и показалеца на дѣсната ржка, намазана съ тушъ или друго химическо вещество, на книга. Наоколо си не чуввахъ друго, освѣтъ най-гнуснитѣ псувни по адресъ на българския народъ. Всѣкой ми се мръщѣше и показваше юрука си.

Изваденъ бѣхъ отъ тоя салонъ съ нѣколко плѣсници и тласнатъ пакъ въ моя карцеръ, сѣкашъ го бѣхъ взелъ съ крѣпостенъ актъ.

НОВЪ ПРОТЕСТЪ.

Отъ основаното въ Бургазъ дружество „Добруджа“, състояще се отъ добруджански бължани, получаваме следната телеграма, отправена до тѣхни Прѣвзходителства, прѣдставителя на Съединенитѣ Щати и командующия Окупационнитѣ войски въ България, копие вѣстници „Добруджа“ и „Добруджански Гласъ“:

„Ваше прѣвзходителства, прокуденитѣ отъ ромжиската власт въ Добруджа бължани, находящи се въ Бургазкия окръгъ, днесъ сж поразили надъ тѣхнитѣ огнища. Дивната и просторна степъ Добруджа, станала най-плодородната и ступански цѣнна частъ на Балканския полуостровъ само благодарение на жилавитѣ рѣци и непосилния честенъ трудъ на българина, винаги е изкушавала апетита на жадната за пожителство и забогатяване ромжиска олигархия. Но днесъ, когато разбудената свѣтловна свѣстъ, чрѣзъ висшия ареопагъ на народитѣ, конференцията на мира, се стреми да утвърди стѣлбоветѣ и простора на културната, духовната и икономическа дѣятелностъ на всички народи, тая олигархия се стреми да изправи свѣта прѣдъ свършения фактъ на едно политическо и ступанско господство. Роднитѣ наши училища, въ които на родния български езикъ сж се учили нашитѣ дѣди и прадѣди и продължаватъ да се учатъ нашитѣ дѣца, сж затворени и замѣнени съ ромжиски такива. Границитѣ на българска добруджа сж отрупани съ ромжиски войски, а останалитѣ наши братя и сестри, жени и дѣца въ Добруджа сж подвържнати на най-жестоки изтезания. Като протестираме противъ тия всички прѣстѣпления, вършени въ нашитѣ огнища надъ беззащитното българско население, ние се осмѣляваме да помолимъ вашето застъпничество прѣдъ прѣдставляванитѣ отъ васъ пратителства на великитѣ сили да взематъ подъ своя защита измѣненото българско население на Добруджа и турятъ край на ромжискитѣ насилия. — За 500 бѣжанци отъ сѣверна и южна Добруджа, настоятелството на организацията: прѣдседател Сарайлиевъ; подпрѣдседател В. Панайотовъ; секретаръ Хараламби Ченковъ; касиеръ Илия Петровъ; менове: Д. Енчевъ, А. Смоковъ, Б. Равноустовъ.

Положението.

Въ едно събрание на ромжиската национална партия отъ Трансилвания, станало въ Аралъ, трансилванскитѣ министри безъ портфейлъ отъ кабинета на г. Братияну, г. Голдишъ, е направилъ следнитѣ изявления върху становището на правителството по въпроса за отношението спрямо мирната конференция:

„Сегашното правителство рѣши да не подпише тоя миръ, наложенъ отъ четирмата арбитри отъ Парижъ; правителството ще подаде оставка прѣди подписването на мира. Правителството, което ще послѣдва, ще може да бѣде отъ два вида: правителство на противостоене, или правителство на заставане (въ смисълъ, което да подпише мира като принудено отъ конференцията).

„Може да се образува едно правителство на противостоене, като се поставятъ на възникъ всичкитѣ сили на страната, защото всички сме рѣшили да не жертвуваме нашата независимостъ национално достоинство. Каквото и да направятъ съ насъ парижкитѣ арбитри, ние и безъ тѣхното съгласие спечелимъ онова, което е наше. Въ за правителство на противостоене трансилвания ще има министри съ портфейлъ. Само тогава не ще дойде това правителство на национално противостоене, ако кралътъ и ония, които иматъ

възможността да проникнатъ добръ въ онова, което става задъ кулиситѣ, се убѣдятъ, че не ще може да се поеме отговорността за послѣдствията отъ тая крайна постѣпка.

„Въ такъвъ случай вѣроятно ще се образува едно правителство отъ чиновници, което ще подпише наложения миръ. Съ самото си създаване това правителство ще символизира протеста на страната и на народа противъ неправдата, която ни се прави, и послѣ ще отстъпи мѣсто на националното правителство, което, произхождащо отъ великото народно събрание, ще има за задача да постави основитѣ на велика Ромжия“. Това изявление на г. Голдишъ правилно прѣдава становището, заето отъ кабинета Братияну.

Врѣчането на мирния договоръ на българската делегация, при все че се очакваше да стане много скоро, изглежда пакъ да е отложено за нѣколко дена. Споредъ нѣкои вѣстници, то ще стане въ течение на настоящата седмица. Сжщото се потвърждава и отъ една телеграма на българската телеграфна агенция отъ 13 септември. Съгласно тая телеграма, възраженията направени отъ Сърбия и Гърция сж повлияли да се отложи врѣчането на договора за не по-рано отъ днесъ, срѣда.

Отъ частъ 2 нощно врѣме до частъ 6 сутринята въ тайнитѣ изби (пробници) не се чувае друго, освѣнъ диачове и ридания, охкане и скимтене. Въ това врѣме специални агенти (инквизитори) изслѣдватъ нещастнитѣ творници. Най-обикновениятъ инструментъ е една гумена прѣчка, клечки между прѣститѣ и стѣгане главата. Трѣбваше да си запуша ушитѣ, за да не чувамъ виковетѣ на стотница души, които бѣха попаднали въ рѣцѣтъ на туманитѣ ромжиски. Надъ тоя ромжиски олигархически институтъ за измѣнене би си намѣрилъ мѣстото надписъ: „Всички, които влизатъ тукъ, да оставятъ навънъ всички надежди“. Кой би ималъ тукъ надежда за измѣнене?

Слѣдъ 20 дни, прѣминати въ ужасъ, наляха ме нощно врѣме въ една по-прока стая, гдѣто видѣхъ двама чиновници, маса, столове, мастило и книги. Разбрахъ, че слѣдствието започва и извагахъ нови измѣнения, но не си въображавахъ, че ще се постѣпва съ по-големо майсторство отъ испанскитѣ инквизитори. О, Данте, ако би видѣлъ мо-

дернитѣ мази на ромжиската тайна полиция и тѣхнитѣ нови инструменти, щѣше още 3 пѣти да бѣде обезсмъртенъ твоятъ „Адъ“!

Започватъ съ добро: „Каква служба сте изпълнявали при... българска армия?“

Отговорихъ, че никаква. „Не, драги г-не, ние имаме точни свѣдѣния, че Вие сте изпълнявали длъжността началникъ на българската тайна полиция въ Добруджа, а Д-ръ Х. е билъ началникъ на букурешката тайна полиция“.

„Какви свръзки сте имали съ Добруджанския централенъ свѣтъ отъ Бабадагъ?“ Отговорихъ: никакви. „Не, любезни, Вие сте събрали близо 1 милионъ леи. Кои сж другаритѣ Ви и гдѣ се намиратъ?“ Не отговорихъ нищо.

Вѣстникътъ на Клемансо „Омъ Либъръ“ възпроизвежда отъ парижкото издание на „Чикаго Трибюнъ“ слѣдното: „Генералъ Мардареско, командующъ ромжискитѣ окупационни войски въ Будапеща, получилъ заповѣдъ да изпразни унгарската столица въ 48 часа и да се оттегли отсамъ Тиса.

По-големата частъ отъ ромжискитѣ войски, които бѣха окупирани Унгрия, щѣли да бѣдатъ отправени къмъ Темешваръ (Банатъ). Отношенията между Сърбия и Ромжия сж доста обтегнати, поради съперничеството за Банатъ“.

Ромжиската преса за Добруджанската граница.

Въ свръзка съ разискванията въ мирната конференция относително границитѣ на България, официозътъ на правителството Братияну, в. „Винторулъ“ пише слѣдното въ своя политически бюлетинъ:

„Въ послѣдното си заседание върховниятъ съюзнически свѣтъ се занимава наново съ мира съ България, като и тоя пѣтъ избѣгва да засѣгне деликатния въпросъ за Тракия.

„Съюзникитѣ не полагатъ сжщата грижа и при разискване на южната граница на Добруджа, при все че съ договора отъ 4 августъ 1916 г. гарантираха териториалната цѣлостъ на тогавашна Ромжия. Изглежда, че върховниятъ свѣтъ намира, че е малко трудно да разисква върху територии принадлежащи на една съюзна държава, докато има всичкитѣ менажирания за земитѣ на единъ противникъ.“

„Освѣнъ особения договоръ съ Русия отъ 20 септ. 1914, който ни гарантираше териториалната цѣлостъ, ние имаме благоразумието — слѣдъ опитѣ отъ 1877 год. съ Бесарабия — да искаме въ 1916 джирото на Англия, Франция и Италия, защото имаме довѣрие въ зачитането задълженията и подписитѣ на тѣзи 3 велики съюзници. Но изглежда, че и на тая почва нашитѣ съюзници се опитватъ да ни доставятъ едно ново разочарование, което се изразява съ явното огорчение, което рѣшенията отъ Парижъ прѣдизвикватъ днесъ въ съзнанието на ромжиското общество мнѣние“.

По поводъ на сжщата телеграма се изказватъ и други вѣстници отъ 6 септември, но много отъ тѣхъ се ограничаватъ да възпроизведатъ мнѣнието на правителственитѣ органи. Така постѣпва „Избжнда“. Подъ заглавие „Правителството и въпроса за Добруджа“, ето какво пише тоя независимъ листъ:

„Читателитѣ познаватъ вече странната телеграма отъ Лионъ, която казваше, че става дума, щото върховниятъ свѣтъ да даде на българитѣ една по-правка на границата отъ къмъ морето, въ южна Добруджа“.

„Бидеиендансъ“ (френския официозъ на правителство, бѣл. ред.) въ уводно статия отхвърля твърдѣ енергично всѣка мисль отъ това естество.

„Не се е чувало още, казва въ режюме официозътъ, щото нѣкои цивилизовани държави да се докоснатъ до

територията на една съюзна държава. Въз основа на тоя принципъ, свѣтътъ на четиритѣ отказа да повдигне въпроса за Тимокъ.“

Ромжията вписва въ съюзния договоръ зачитането на нейната териториална цѣлостъ. Съюзникитѣ се очудиха тогава отъ това старание да се добиатъ гаранции за нѣщо, което се разбира само по себе си. Ромжията правѣше това, обаче, тъй като по срѣдата бѣше и Русия, въ която нѣмаше довѣрие. Днесъ Русия не сжществува, но изглежда, че има сили ревниви за нейната слава.

Българитѣ нѣматъ никакво право върху Кадрилатера, чието население въ болшинството си е мюсюлманско, а не българско.

И кога искатъ съюзникитѣ да направятъ подобна отстъпка на българина-врагъ въ врѣда на съюзника-ромжиятъ? Въ момента, когато Бела Кунъ потвърждава, че е билъ съюзникъ съ българската войска за едно общо дѣйствиѣ, което трѣбваше да се прояви незабавно. Разпореждането на съюзникитѣ да се докоснатъ до Кадрилатера не ни очудва — нѣщо вече не ни очудва — но и не ни смущава. Сжществува едно иманетно правосъдие“.

Вѣстникътъ на генералъ Авереску, „Андрептаръ“ само възпроизвежда въпросната лионска телеграма, безъ никакви коментарии.

„Универсулъ“ отъ 8 септ. помѣства на уводно мѣсто статия озаглавена „Една невъзможностъ“, която се занимава съ въпроса за южна Добруджа. Ето цѣлата статия:

„Поради нейната неточностъ, телеграмата отъ Лионъ, която съобщаваше, че конференцията се е установила за България на границитѣ, които е имала прѣдъ войната отъ 1913 г., може да даде мѣсто на прѣположението, че е рѣшено обратното повръщане на Кадрилатера (южна Добруджа отъ 1913 г.).

„Това е невъзможно. И, ако по невъзможностъ би се възприела тази мисль, нейното осжществяване е невъзможно. Ромжия, днешна велика Ромжия никога не ще може да допусне тази чудовищностъ. За да ѝ се съпротиви, тя не ще се откаже отъ никаква жертва. И понеже сегашната война доказва поне, че правдата не може да бѣде убита, цѣла Добруджа трѣбва да остане наша.“

Телеграмата не може да се отнася, освѣнъ за Тракия. Обаче, ромжиската граница не може да бѣде прѣмѣстена въ полза на България. На първо мѣсто се противопоставя принципалното съображение, установено отъ конференцията, че не могатъ да се взематъ територии отъ една съюзна държава, — аргументъ, който ни е противопоставенъ по въпроса за ромжискитѣ отъ тимощката долина, — и слѣдователно, толкова повече да се взематъ територии отъ единъ съюзникъ за да се дадатъ на единъ врагъ. И недопустимо е да се направи изключение въ ущърбъ на Ромжия, толкова повече

(Слѣдъ на IV страница)

Бѣхъ приготвенъ за всичко, защото знаехъ съ врѣме, какво ме очаква, ако падна въ тѣхнитѣ рѣцѣ. Затова смѣло му отговорихъ, че азъ съмъ готовъ да приема куршума, ако съмъ виновенъ.

Допълниха ми книгата и ме изпратиха при curtea martiala на V корпусъ, допълняюща частъ въ Бранла.

Тукъ намѣрихъ повече отъ 30 бължари затворени въ нѣмското училище, пълни съ въшки, бити безъ милостъ, гладни, голи и болни. Отъ днесъ захващатъ най-тежкитѣ дни, които прѣкарахме заедно, ронѣхме кървави сълзи и проклинахме часа на рождението си. Тукъ намѣрихъ г. Илия Божановъ, бившъ силестренски кметъ, Маринъ Ивановъ, учителъ отъ Силистра, Руси Поповъ и Никола Ц. Петровъ, горски стражаръ отъ Голобина-Чагалджа, Силистренско, Кръстю Радетъ, кметъ, Маринъ Нейковъ, братъ на биешиятъ кюстендж. окръженъ училищенъ инспекторъ и други.

(Слѣдъ)

Понеже монѣтъ отговори не имѣбѣха по волта, за да ме накаратъ да издамъ монѣтъ другари и съмнѣленици, туриха ми каси прѣчки между прѣститѣ на лѣвата рѣка и стискаха, догдѣто ми припадна, та паднахъ въ не-свѣсъ. Когато се свѣстихъ, бѣхъ протрѣнъ на цимента въ една клѣтка, гдѣто имаше още трима нещастни германци затворени. При всички мжки, не издадохъ нито единъ мой другаръ и по това дѣло до днесъ не е затворенъ никой. Прѣтрѣнѣхъ всичко, знаехъ, че ще ме убиятъ, но прѣпочитяхъ да ми отрѣжатъ езика, отколкото да издамъ нѣкого.

На 18 февруари 1919 год. издадиха ми оковитѣ и подъ най-строга стража изпратиха ме нощно врѣме за военния сѣдъ (Curtea Martiala) въ Галацъ.

Щомъ като пристигнахъ тамъ, военниятъ слѣдователъ (Comisar regal), единъ костеливъ майоръ, ме посрѣтна съ псулни и ми каза, че ще бѣда застрѣлянъ, безъ да ме сждѣтъ, като най-опасенъ български революционеръ.

когато Гърция и Сърбия се увеличават към България.

Вънз от това, Кадрилатера е даден на Ромъния по волята на европейските сили, като цѣна на жертвите отъ нашата експедиция прѣзъ 1913 г., като признаване на необходимостта да се усили (укрѣпи) нашата южна граница не само за обезпечаване на Ромъния противъ българскитѣ безредици, но като една защитителна прѣграда на европейската цивилизация прѣдъ вѣлнитѣ на дивашината, и като признателност за голѣмата услуга принесена тогава на Европа, като съ угасяването на пожара въ Балканитѣ прѣдотвратихме въ 1913 г. избухването на свѣтовната война. Въ това отношение съществуватъ дипломатически и политически документи, които сж неоспорими свидѣтели.

Не може да се прѣнебрежатъ тѣзи съображения не само защото тѣ се налагатъ съ една непоколебима сила, но и защото не могатъ да имъ се противопоставятъ нито поне привидни съображения. Аргументътъ за етническо болшинство нѣма работа тука, защото българското население е въ меншество спрямо другитѣ. Оживенитѣ разисквания между българскитѣ и турски делегати на германския миръ въ Букурещъ, публичнитѣ декларации на най-значителнитѣ германски и австрийски държавни мъже тогава, сж ясно указание на отсъствието на едно българско болшинство въ Кадрилатера, който бѣ даденъ тогава на България при заплашването, че се оттегля отъ съюза съ централнитѣ сили, дезертиране, отъ което тѣ не се спасиха до край.

Кѣмъ тѣзи мотиви, които рѣшително педиратъ за насъ, прибавя се необходимостта отъ цѣлостта на Добруджа, която економически не може да живѣе, освѣтъ въ днешнитѣ рамки, и историческиятъ обстоятелства — много добри известия за да ги повтаряме, които правятъ едно недѣлимо цѣло отъ земята, която владѣемъ между Дунава и морето.

Има въпроси, въ които може да се разисква и възприема едно или друго крайно рѣшение. Има други, въ които правото и истината искатъ транзакции, но има въпроси, гдѣто нѣма право и истина се прибавятъ и чувството на честъ и дългътъ на съюзникъ, за да не допуснатъ никакво разискване.

Добруджа, цѣла Добруджа е отъ тѣхъ.

И, — като си служимъ съ думитѣ на Робертъ де Флеръ отъ „Фигаро“, по отношение на дипломатическитѣ ноти за нашата окупация въ Унгрия, можемъ да кажемъ, че е дошло врѣме, щото съюзницитѣ да погледнатъ строго на вражескитѣ перфидности и съ симпатия на жертвитѣ на приятелитѣ, защото събарянето на тѣзи морални задължения, като дава едно насърчение на перфидността и единъ незаслуженъ ударъ на лоялността, би съставилъ една голѣма опасностъ за положението създадено на свѣта слѣдъ толкова проливане на кръвъ.

На друго мѣсто ще се занимаемъ съ тая интересна статия.

Земята на добруджанци.

Въ едно интервю, което буковинскиятъ министъръ г. Дръ Нисторъ е далъ на в. „Универсулъ“, изказалъ се и върху разрѣшението на аграрния въпросъ въ тая нова ромънска областъ. Онова, което разкрива г. Нисторъ, е отъ естество да хвърли една лъча отъ свѣтлина върху намѣренятия на ромънскитѣ управници за Добруджа.

Понеже споредъ прѣсметанията, направени приблизително, казалъ г. Нисторъ, оказва се, че въ Буковина нѣма достатъчно земя за населението, на селянитѣ ще се даватъ значителни парцели земя отъ латифундитѣ на окръга Дорохой (сѣверна Молдова), а на една частъ ще се раздадатъ земи въ Добруджа, гдѣто мнозина ще бждатъ доволни да отидатъ. Тая реформа вече била приета отъ букурещкия министерски свѣтъ.

Та показва намѣренятия, които има Ромъния спрямо добруджанското население. Единъ по единъ, тя ще прокуди сегашнитѣ жители на областта и ще ги замѣсти съ чужденци-ромъни. България е безсилна, Европа понася всичкитѣ неправди и насилия.

Дебелочие.

По поводъ нотата, която върховниятъ свѣтъ на парижката конференция е отправилъ до Ромъния на 23 августъ и повторилъ на 26 авг., органътъ на г. Т. Ионеску, в. „Ромъния“ пише:

„Не желаемъ да разискваме, кой има право, но заявяваме, че нотата-ултиматумъ, която мирната конференция праща на ромънското правителство, по стилъ и съдържание е една плѣсница, ударена на нашето национално достоинство.

„Не знаемъ, какъ разбиратъ горѣ (алюзия на краля) тази нота. Твърдимъ, обаче, че долу тя направи да потънатъ въ земята отъ срамъ всички ромъни, които обичатъ отечеството си.

„Слѣдъ една подобна нота народното достоинство на Ромъния изисква едно отъ двѣтѣ: или скъсване сношенията на Ромъния съ мирната конференция, или немедленото напушане властта отъ правителството, което получи плѣсница.

„И, понеже цѣлото ни същество ни казва, че скъсването сношенията съ съюзнитѣ сили би означавало края на Ромъния, искаме, щото правителството да поднесе веднага на краля своята оставка“.

Писмо отъ Добричъ.

(Арестуване на освободени плѣнници, Навлизане ромънска войска въ Добричъ.)

На 1-IX отъ майката на единъ войникъ на име Ангелъ Господиновъ отъ гр. Добричъ се научихъ, че той, заедно съ 10 души свои другари плѣнници въ Франция, завръщайки се дома прѣзъ Букурещъ, били задържани и арестувани въ затвора на гр. Кюстенджа, върѣжки открититѣ имъ листове, които притежавали отъ френската легация въ Букурещъ. Въ затвора били хвърлени отъ прѣди 10—15 дни, кждѣто, за да се прѣхранятъ, принудили се да продадатъ и послѣдната си дреха като останали голи и боси. Обвинували се, че сж били дезертьори, безъ нѣкога да сж били ромънски войници, като всѣкидневно се разсѣдвали и пакъ затваряли.

Майката направи молба до френския комендантъ, обаче, отговори ѝ се, че въпроса е отъ компетентността на кюстенджанския комендантъ.

Сжщия денъ (1-IX) окр. училищенъ инспекторъ вика директора на мѣстната прогимназия и му сообщи да прѣстанатъ съ записването на ученицитѣ за прогимназията, понеже за напѣлъ нѣма да има такава, а основно училище, като отъ всѣко отдѣление има най-много по три паралелки и то най-много съ по 30 ученика.

На другия денъ сжщиятъ поканва въ помѣщението на прогимназията директора и настоятелството и имъ връчва официално за закриването ѝ.

Гражданството направи молба подписана отъ около 300 души и я връчи на фр. к-нтъ, който на 4-IX замина за гр. Варна да докладва и иска инструкции отъ своя началникъ.

На 4-IX сутринта, по заповѣдъ на полицията, всички магазини бѣха окичени съ ромънски триколюрь. Прѣсна се слухътъ, че пристигатъ войски. Въ 11 ч. духовенството бѣ поканено на водосвѣтъ, обаче, водосвѣтътъ не стана, понеже се получи извѣстие, какво трѣнътъ се поврѣдилъ. Слѣдъ обѣдъ, къмъ 4 ч. започнаха се приготвянията за посрѣщане. Всички чиновници по заповѣдъ напуснаха учрѣжденията, като слѣзеха на „Шадравана“. Къмъ 5 ч. отъ сѣверната гара по направление панаирската улица се зададе войската. На чело върви една тѣла отъ 40—50 малки циганчета, които, дирижирани отъ *Sef de gunoi* (чиновникъ въ пожарната команда), викатъ ура. На петъ крачки слѣдъ тѣхъ единъ циганинъ на една счупена върлина, окръженъ отъ 10—12 цигани-ваксаджии на града, носи ромънски триколюрь. Слѣдъ тѣхъ на конь въ позата на Наполеонъ, голѣмия обирачъ н-къ на полковото окръжие — Петреску, на бѣла дръгла, а отъ стрѣни, сжщо на коне, коменданта на войската майоръ и капитана отъ жандармерията слѣдвани отъ 560 войника-граничари — въ сжщностъ войници отъ трансилванската армия, екипирани добри, едни отъ тѣхъ съ мѣдни

наски, други съ зелени паларии и съ около 20 автоматични пушки. Отъ панаирската улица навлѣзоха въ ул. „Св. Троица“, прѣкосиха слѣдъ това въ ул. „Прѣславска“ и слѣзеха съ сжщата процесия, прѣдвождани отъ мѣстната циганска музика, на площада. Тукъ се държаха по случай на завръщане на армията рѣчи отъ префекта, кмета и енорийския свещеникъ.

Слѣдъ това музиката засвири хоро и до вечерта се играха национални хора.

Интересни сж два случая, които характеризиратъ духа на мѣстното турско население по случая.

Първия съ една кадѣна, която случайно е била извъ улицата и, като ги вижда, заплаква и вика: „Етишменди“. На тази кадѣна мжжътъ е билъ откъранъ въ Молдова, кждѣто умрѣлъ, а синътъ е убитъ отъ ромънцитѣ навърно въ гората. Втория случай съ единъ търговецъ, който слѣдъ церемонията, завръщайки се въ дюкяна си, заплакалъ съ сълзи при думитѣ: „Не етишикъ“ (какво достигнахме).

ХРОНИКА

Арестувани сж безъ причина въ Тутраканъ българскитѣ учителки Иванова, Милетарова, Байнова и др.

Ще обезщетяватъ въ Добруджа. Една комисия отъ Тулчански окръгъ сѣ прѣдставила прѣдъ министерския свѣтъ въ Букурещъ за да иска да се взематъ мѣрки въ полза на ромънцитѣ пострадали прѣзъ врѣме на войната. Комисията получила слѣднитѣ обѣщания:

Че въ Добруджа ще се даде единъ авансъ отъ 20% за всички потрѣпѣни зауби отъ войната и ще се заплати веднага въ брой; ще се даде добитъкъ, земеделски машини и строителни материали; ще се продължи мораториума за оцетенитѣ; ще се освободятъ отъ поземеленъ данъкъ за прѣзъ врѣме на войната.

Ние, които сме отъ Добруджа, обаче, знаемъ кому ще се дава и колко струватъ тия обѣщания. На мошнеритѣ ще се раздаде всичко, а когато стигне редъ до населението, не ще има вече какво да се раздава.

Ромънскитѣ власти сж закрили всички български училища въ Балчикъ. Прѣподавателката по френски езикъ въ българската прогимназия Алма Бонтеръ, швейцарска поданица, снабдена съ редовенъ паспортъ отъ швейцарското генерално консулство въ София и завърненъ отъ варненското френско комендантство, и първоначалната учителка Катя Василева сж арестувани безпричинно отъ ромънската полиция.

ПОСЛѢДНИ НОВИНИ.

(Съобщение на Б. Т. А.)

Изъ конференцията.

Лионъ, 15 септември. (Гръцка радиотелеграма). Вчера нѣмаше засѣданье на върховния свѣтъ. Противно на това, което бѣ съобщено, казва „Пти Журналъ“, възможно е върховниятъ свѣтъ да се събере тази заранъ.

„Пти Паризьенъ“ съобщава, че договорътъ за миръ не ще бжде връченъ на българската делегация прѣди началото на идущата седмица.

Сжщиятъ вѣстникъ потвърждава, че г. г. Клемансо и Лойдъ Джорджъ ще се занимаватъ съ въпроса за прѣустановяване работитѣ на конференцията. Англичанитѣ искали това. казва вѣстникътъ, обаче Клемансо и Полкъ, напротивъ, желали работитѣ на конференцията да не бждатъ прѣустановявани.

Споредъ в. „Матенъ“, понеже г. Балфуръ билъ въ отпущенъ, а лордъ Милнеръ заявилъ, че не е достатъчно въ течение на нѣкои въпроси, върховниятъ свѣтъ рѣшилъ най-напѣлъ да не се събира на засѣданье по-рано отъ вторникъ, обаче, казва вѣстникътъ, американската делегация се противопоставила на отлагането прѣдвидъ спѣшитнитѣ въпроси, които има да се рѣшаватъ. Затова, споредъ „Матенъ“, възможно е

върховниятъ свѣтъ да отидѣ рѣшенето си и да се събере днесъ на засѣданье.

Румънската и югославянската делегации и вчера не съобщиха на секретарията на конференцията, че възнамеряватъ да подпишатъ договора въ Австрия.

Споредъ „Еко де Пари“, лордъ Кързонъ ще замѣства г. Балфуръ въ засѣданията на конференцията прѣзъ отсъствието на послѣдния.

Българскиятъ народъ — елементъ на равновѣсието.

Парижъ, 15 септем. (Телеграма на българската делегация). Въ една почувствена уводна статия органътъ на Орландо в. „Темпо“, заявява, че е несправедливо и опасно да се притисне въ невъзможни граници българскиятъ народъ, който е елементъ и условие за равновѣсието на Балканитѣ, гдѣто съставлява истинското етническо мнозинство. „Темпо“ смѣта, че никой не може да откаже правото на България да обедини своитѣ сънародници и да придобие изходи на Бѣло море, които сж необходими за развитието на економическия и животъ.

Връчването на договора.

Парижъ, 15 септ. Споредъ вѣстникитѣ, възраженията на съсѣдитѣ на България засѣгали економическитѣ и финансови клаузи на проекта за договора. Тѣзи възражения сж били прѣпратени на компетентнитѣ комисии, чиито доклади ще бждатъ, може би, разгледани днесъ. Въ такъвъ случай връчването на договора ще стане утрѣ.

„Танъ“ за българския миръ.

Парижъ, 15 септ. По случай годишнината отъ атаката при Добро поле в. „Танъ“ обнародва една злѣчна статия, въ която изказва особено съжаление, че побѣдата на изтокъ не е дала всички политически резултати, които можели да се очакватъ въ връзка съ българския миръ, който трѣбвало да се подпише на бойното поле.

Гръцки приюти въ Македония.

Лионъ 16 септ. Съобщаватъ отъ Атина: Гръцкото правителство основава въ Атина и въ по-големитѣ центрове на Македония много приюти за сирацитѣ отъ тази провинция. Всички сираци, безъ разлика на народностъ и вѣра, включително мохамеданитѣ, ще се приематъ въ тѣзи нови приюти прѣдизначени да подпомагатъ тѣмъ много пострадалото население.

Френскиятъ печатъ за оставката на Братияну

Лионъ 16 септ. Цѣлитъ французкия печатъ коментира оставката на ромънския министъръ-прѣседателъ г. Братияну въ връзка съ политиката на съюзницитѣ и на Ромъния. В. „Танъ“ дава извадки отъ писмото, съ което Братияну поднася оставката си на краля и дава формално опровержение за слуховѣтъ на грабежи на ромънската армия.

Триседмиченъ срокъ на нашата делегация.

Лионъ, 16 септем. „Ню-Йоркъ Хералдъ“ и „Чикаго Трибюнъ“ съобщаватъ, че върховниятъ свѣтъ ще разгледа днесъ договора, който ще бжде връченъ на българската делегация прѣзъ тази седмица. На делегацията ще се даде триседмиченъ срокъ да отговори. Въ това врѣме българскитѣ делегати ще отпътуватъ за София.

Засѣданията на свѣта.

Лионъ, 16 септ. Върховниятъ свѣтъ се събра на засѣданье тази заранъ. На дневенъ редъ бѣха: въпросъ за Фиуме, сирийския въпросъ, положението въ Ромъния и Сърбия, договорътъ съ България и турскитѣ въпроси. Маршалъ Фошъ, г. Тардъ и генералъ Бертело сжщо присъствуваха. Лордъ Джорджъ ще отпътува вѣроятно до вечерта. Единъ новъ делегатъ ще прѣдставлява Англия. Утрѣ свѣтътъ ще поднови обикновенитѣ си засѣдания.

Купете си в. „Добруджа“ отъ вѣстникапродавецитѣ и буднитѣ